

© SHUTTERSTOCK

Moeilijke strijd tegen engergelings vraagt beredeneerde aanpak

De aanwezigheid van engergelings in het gazon zorgt voor veel kopzorgen. Een 100% efficiënte chemische of biologische bestrijding is immers onmogelijk. De middelen die de tuinaannemer ter beschikking heeft, moeten verstandig ingezet worden.

Bart Verelst, consulent tuinaanleg

Het begrip 'engergelings' is een verzamelnaam voor larven van bladspruitkevers, waaronder de rozenkever, meikever, junikever en sallandkever. Voor gazons gaat het in hoofdzaak om de sallandkever, in mindere mate om de rozenkever. Die verscheidenheid aan kevers maakt een sluitende bestrijding zo moeilijk.

Schadebeeld

De larven voeden zich met de wortels

van gras. De zoden komen los te liggen doordat de wortels afgevreten worden. Hierdoor krijgt het gazon her en der verdroogde, dode, gele of zelfs open plekken. De vogels zoals merels, spreeuwen, roeken en kraaien, ... willen zich tegoed doen aan de dikke lekkere larven en scharrelen in de verdroede grasplekken. Dit brengt vaak secundaire schade met zich mee. Als je een aangetaste, wortelloze zode optilt of oprolt, zal je al snel tientallen larven aantreffen. Door het vliegver-

mogen van de kevers is schade meestal over hele gebieden vast te stellen. Nieuwe gebieden kunnen bij uitvliegen snel gekoloniseerd worden. Een kever kan immers meerdere kilometers ver vliegen.

Levensloop

Zoals reeds vermeld kunnen verschillende bladspruitkeverlarven schade veroorzaken. Het merendeel van de engergelings die vraat aan gazons

veroorzaakt, behoort tot de soort sallandkever of *Hoplia philanthus*. Ook de rozenkever, *Phyllopertha horticola*, komt voor in gazons maar deze wordt in mindere mate vastgesteld. In zwaar geteisterde tuinen zullen vanaf begin mei tot juni de volwassen kevers bij valavond in grote aantallen uit het gras omhoog vliegen. Glazige, ovale eieren worden door het vrouwtje afgelegd in de grond/gazon op een diepte van 15-20 cm, in kleine groepjes van 12-30 eitjes. Dit broedsel komt dan uit na een paar weken. De larven voeden zich eerst met afgestorven plantenresten, vervolgens met haarwortels en ten slotte met alle plantenwortels.

De schade in het gazon is dan ook maar zichtbaar in de vroege herfst van het volgende jaar, wanneer de larven al een stuk gegroeid zijn. De larven zijn dik, C-vormig en kunnen twee tot vier centimeter lang worden. Als de temperaturen in het najaar zakken zullen de larven dieper in de grond wegkruipen. In het voorjaar, als de temperatuur stijgt, zullen ze terug naar boven komen om de graswortels aan te vreten. Het verpoppen in de grond gebeurt in de lente. De volwassen kevers vliegen uit, maar veroorzaken over het algemeen weinig schade.

Preventie: houd de gazonconditie optimaal

Slecht onderhouden gazons zijn meer vatbaar voor schade. Voldoende water, meststoffen, een goede bodemstructuur en een correcte zuurtegraad (pH), spelen een hele belangrijke rol. Het beschadigde gras moet hersteld worden door nieuw graszaad in te zaaien of grasmatten te leggen. De bodem omwoelen vooraleer het gazon opnieuw aan te leggen benadeelt eitjes en larven en kan dus nuttig zijn. Verticuleren kan mosaantastingen vermijden.

Chemische bestrijding niet mogelijk

Een curatieve chemische bestrijding is momenteel niet mogelijk. Er zijn immers geen afdoende en erkende gewasbeschermingsmiddelen beschikbaar voor het bestrijden van engelingen in gazons (zie www.fytoweb.be). In 2008 voerde het PCS

“ **Behandel bij bewolkt weer en bij voorkeur 's avonds.**

samen met de Vlaamse overheid (ADLO) oriënterende proeven uit inzake chemische bestrijding. Uit dit onderzoek bleek dat de bestrijding van grote engelingen bijzonder moeilijk is. Grotere, oudere larven zijn heel moeilijk of zelfs niet te bestrijden met insecticiden.

Biologische bestrijding

De natuurlijke vijanden van engelingen zijn vogels, kippen, egels, spitsmuizen en mollen. Ook schimmels en insectenetende (entomofage) aaltjes kunnen ingezet worden. Om te weten of een biologische behandeling met insectenparasiterende aaltjes te overwegen valt, is het belangrijk om te weten over welke soort bladsprietkeverlarve het gaat. Determinatie van de larven is mogelijk maar niet eenvoudig. Bij twijfel mogen larven opgestuurd worden naar de Waarneming & Waarschuwingsdienst van het PCS voor determinatie.

De larven van de rozenkever kunnen met een insectenparasiterend aaltje (*Heterorhabditis bacteriophora*) bestreden worden. Handelspreparaten zijn onder andere B-Green, Bio-green en Larvarem. Aaltjes dringen de keverlarven binnen en eten ze van binnenuit op. De parasitaire nematoden vermenigvuldigen zich in de keverlarve vooraleer die ontbindt. Op deze manier verspreidt zich een nieuwe generatie nuttige nematoden, die op zoek kunnen gaan naar nog resterende engelingen. De resultaten van bestrijding van de Sallandkever via deze aaltjes zijn wisselvallig. Op de juni- en meikever hebben deze aaltjes geen effect.

Behandel in gunstige condities

Zowel het toepassingstijdstip als de toepassing zelf van de aaltjes moet je beredeneerd uitvoeren. Behandelen doe je best vanaf half juli tot september. Dan bevinden de keverlarven zich vlak onder de graszode. Larven van de nieuwe generatie zijn in die periode nog jong en vatbaarder voor deze biologische bestrijding. Hoe ouder en hoe groter de larve, hoe moeilijker doordringbaar voor de aaltjes. Dat er vaak meerdere generaties in een grasveld voorkomen maakt het er niet eenvoudiger op. Verder mag de bodemtemperatuur niet dalen onder de 12°C. Bij het toepassen is het belangrijk dat de bodem voldoende vochtig is. Indien de bodem niet vochtig genoeg is, is het nuttig om vooraf te beregenen. De aaltjes zijn immers zeer gevoelig voor uitdroging en blootstelling aan zonlicht. Daarom worden de aaltjes best aangebracht bij bewolkt weer en bij voorkeur 's avonds. Na de toepassing moeten de aaltjes ingeregend worden. Het gazon moet daarna enkele weken vochtig blijven. Bij gebrek aan voedsel zullen de aaltjes op hun beurt verdwijnen. Interessant om weten is dat deze aaltjes tevens ook de larven van de schadelijke taxuskever doden.

Toekomstperspectief

De onderzoekswereld en de overheid hebben ondertussen de handen in elkaar geslagen en zoeken momenteel koortsachtig naar een doeltreffende oplossing voor dit probleem. Tot vandaag blijft het verspreiden van aaltjes onder de engelingen de enige – matig succesvolle – oplossing. ■